

Choroby ryb bałtyckich

***Magdalena Podolska
Kordian Trella***

***Spotkanie informacyjne
Pierwoszyno, 19 grudnia 2019***

Dane opracował zespół naukowców:

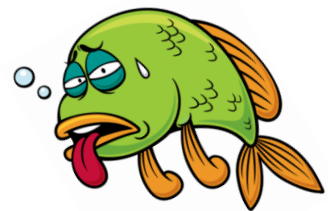
Morski Instytut Rybacki-PIB

dr hab. Magdalena Podolska

dr Katarzyna Nadolna-Ałtyn

dr inż. Kordian Trella

CHOROBY RYB

Rejestracja zewnętrznych objawów chorób ryb - zintegrowane programy monitoringu stanu zdrowia ekosystemu.

Metodologia opracowana w oparciu o zalecenia **Międzynarodowej Rady Badań Morza (ICES)** - koordynacja badań w skali międzynarodowej.

Grupa Robocza ICES **Working Group on Pathology and Diseases of Marine Organisms (WGPDMO)**.

MIR-PIB:

- od 1980 obserwacje zewnętrznych zmian patologicznych u ryb bałtyckich
- od 1994 systematyczny monitoring w tym zakresie.

Konsekwencje występowania chorób ryb

Obecność chorób może wpływać na wartość ekonomiczną ryb poprzez:

1. Zmniejszenie potencjalnego połowu

- niższa produktywność biologiczna,
- wolniejszy wzrost,
- słaba kondycja,
- wyższa śmiertelność

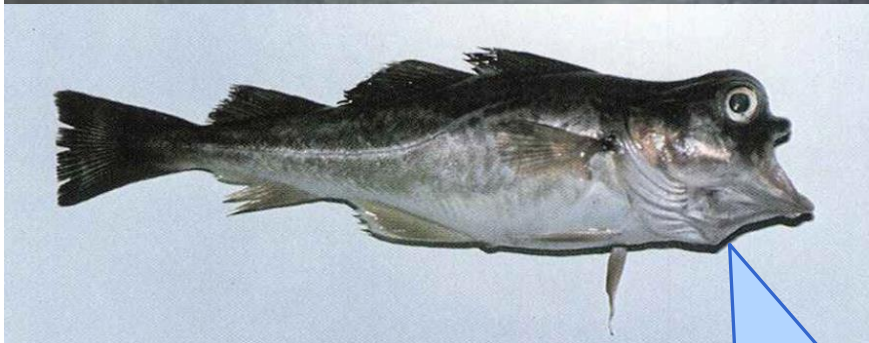
2. Odrażający wygląd chorych ryb (zmiany skórne, ogniska martwicze, deformacje ciała)

Ryby z widocznymi owrzodzeniami skóry i innymi zmianami patologicznymi powinny być eliminowane już w trakcie połowu lub przygotowania do dystrybucji i nie mogą być dopuszczone do sprzedaży.

Do konsumpcji publicznej mogą być przeznaczone wyłącznie ryby które nie stanowią zagrożenia dla konsumentów i spełniają odpowiednie normy higieniczne.

DORSZ - najczęściej występujące zewnętrzne objawy chorobowe

Deformacje szkieletu:

mopsowatość

lordoza

kifoza

kompresja kręgów

karłowatość

- **mopsowatość** - skrócenie szczęki górnej lub żuchwy
- **karłowatość**
- **deformacje kręgosłupa:**

lordoza - łukowate wygięcie kręgosłupa
w stronę brzuszną

kifoza - łukowate wygięcie kręgosłupa
w stronę grzbietową

kompresja - skrócenie trzonów kręgów

Owrzodzenia

A – obumieranie naskórka

B – ubytki skórne

C – ogniska martwicze

fot. M. Wszyński

D – tworzenie blizny

E – blizna

STORNIA - najczęściej występujące zewnętrzne objawy chorobowe

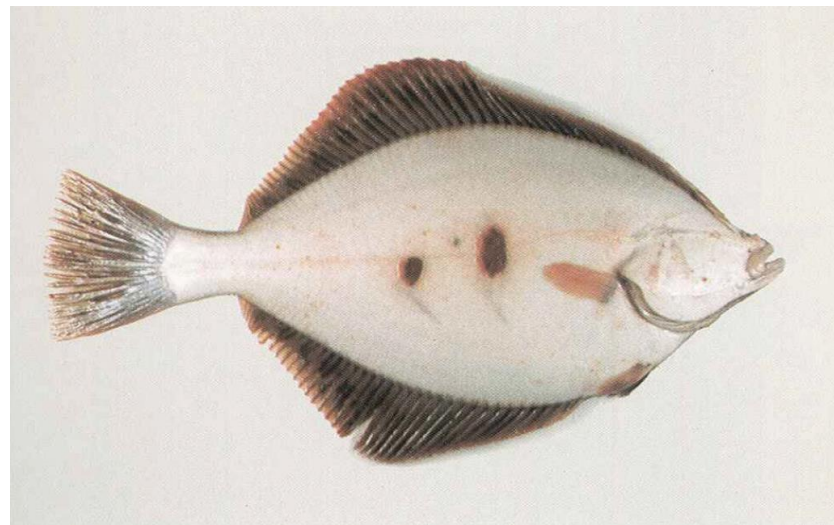
Limfocystoza:

Choroba o podłożu wirusowym,
wywołana przez Iridovirus

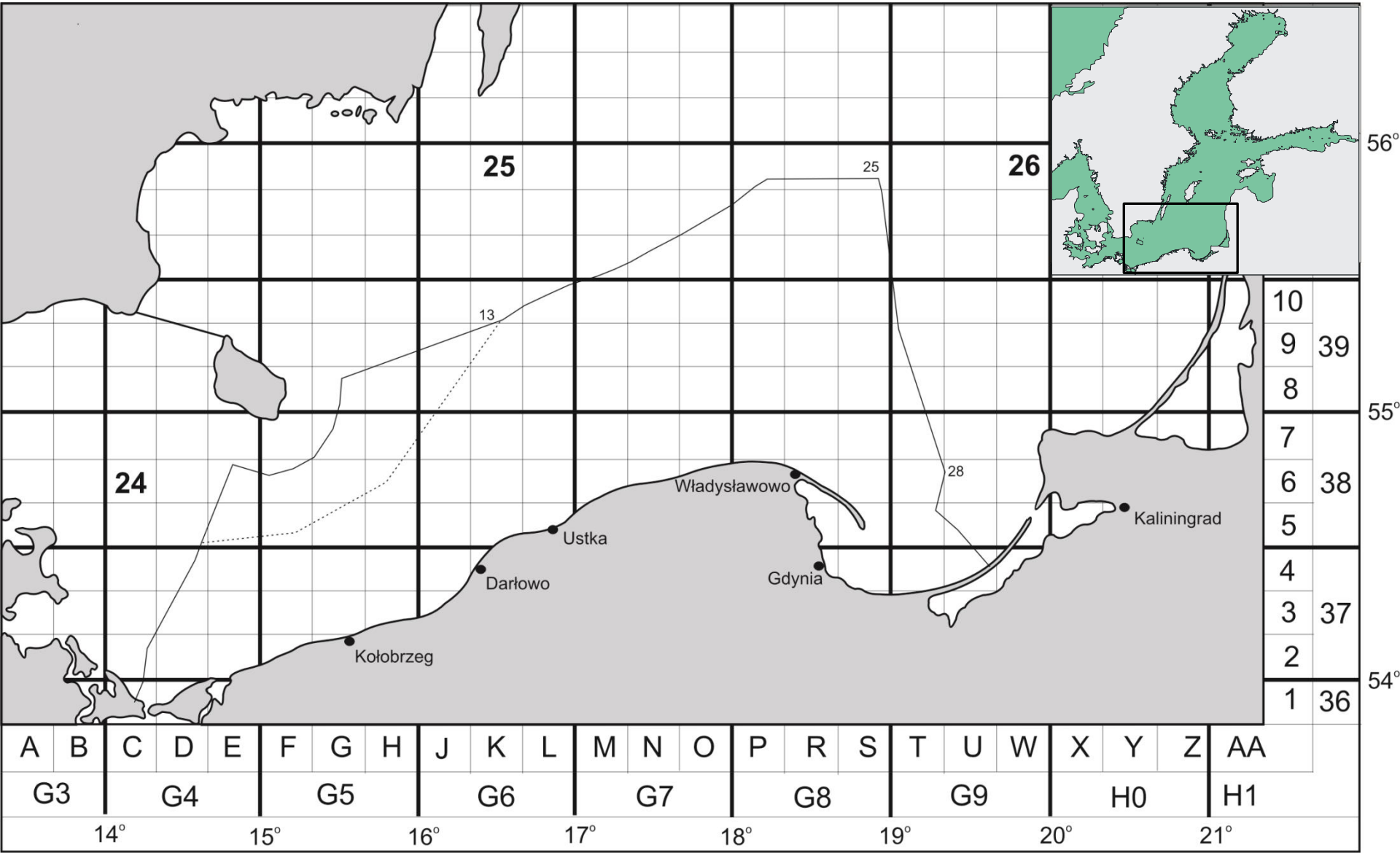
Owrzodzenia:

Infekcje bakteryjne

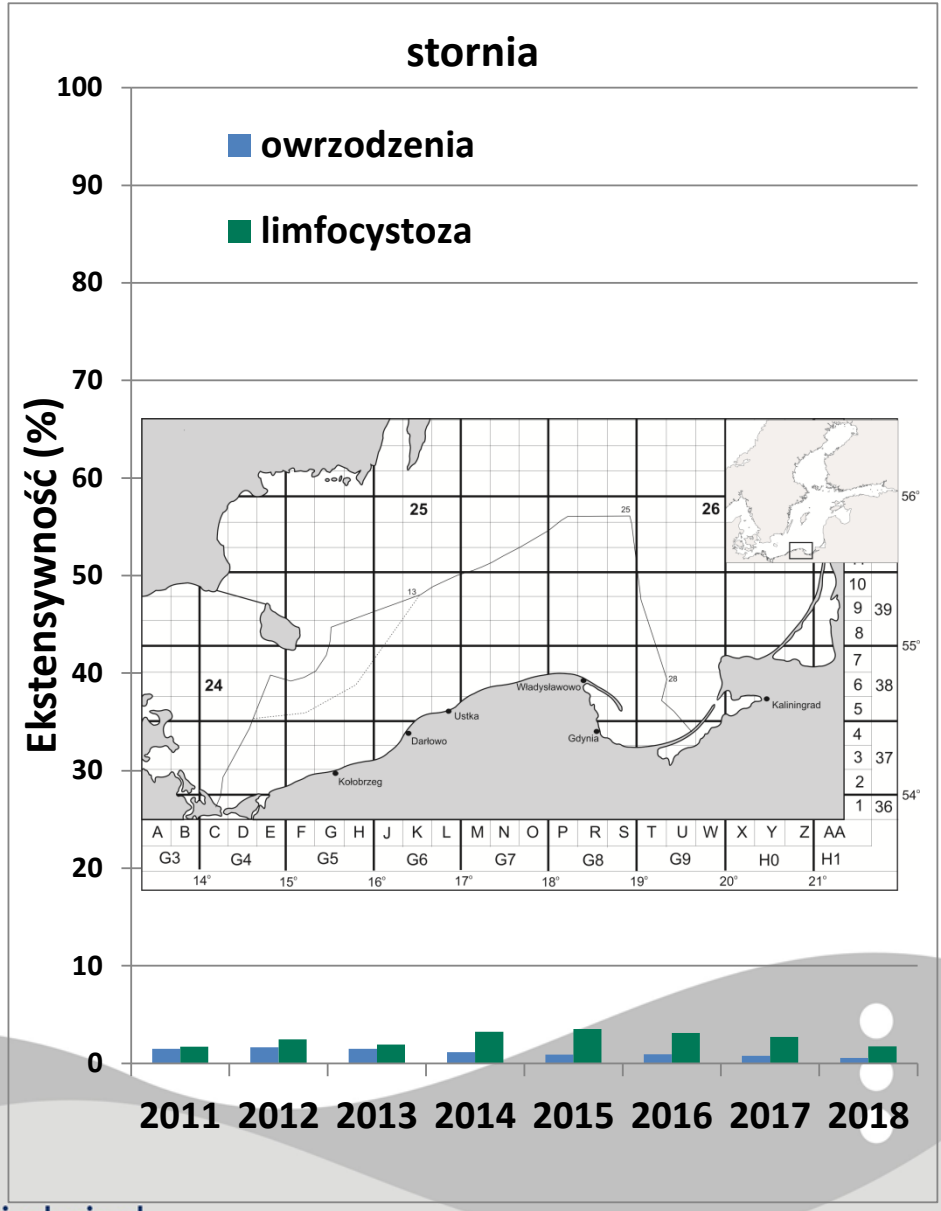
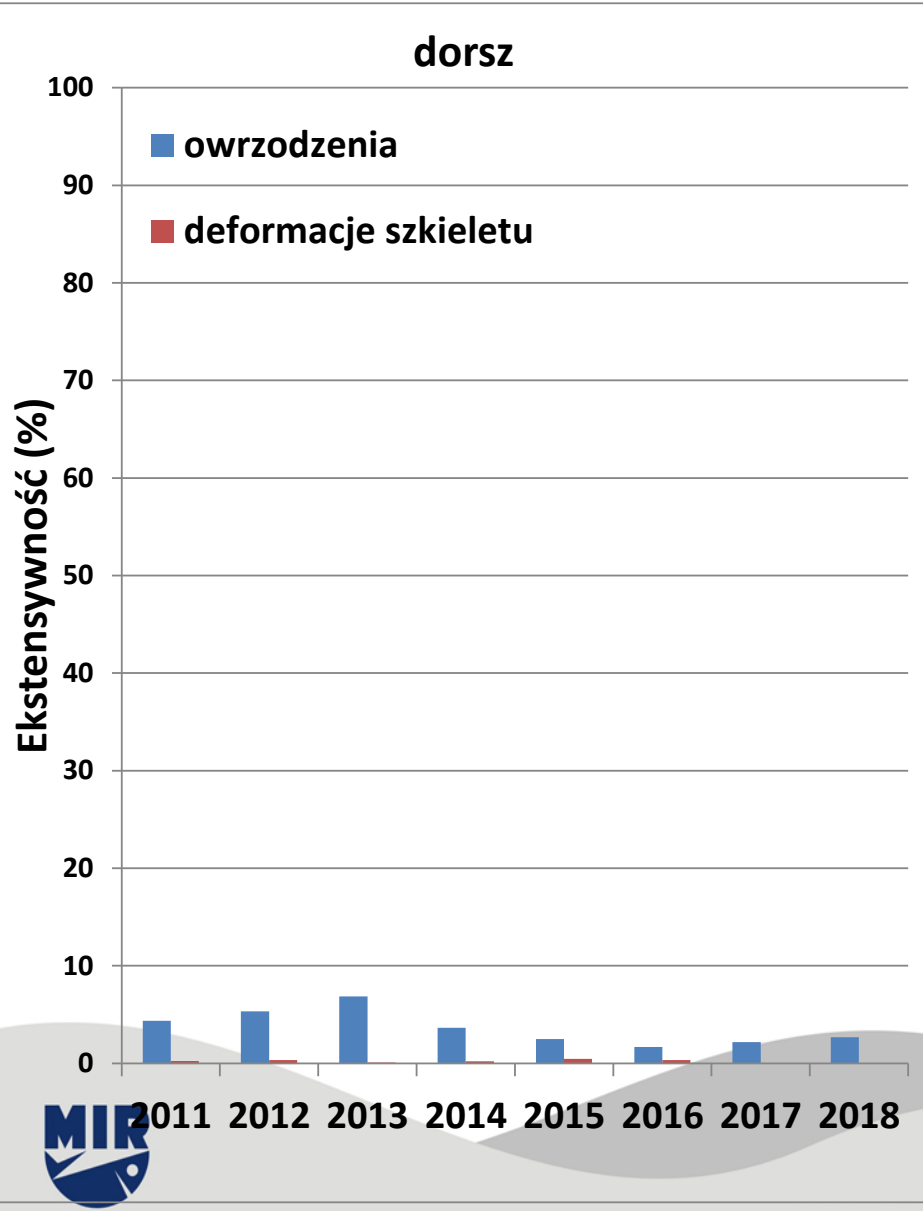
Rejony badań - Polskie Obszary Morskie południowego Bałtyku

Dane pozyskiwano w ramach NPZDR (rejsy badawcze r/v Baltica i monitoring połowów komercyjnych) oraz projektu SeaQual (rejsy badawcze r/v Baltica)

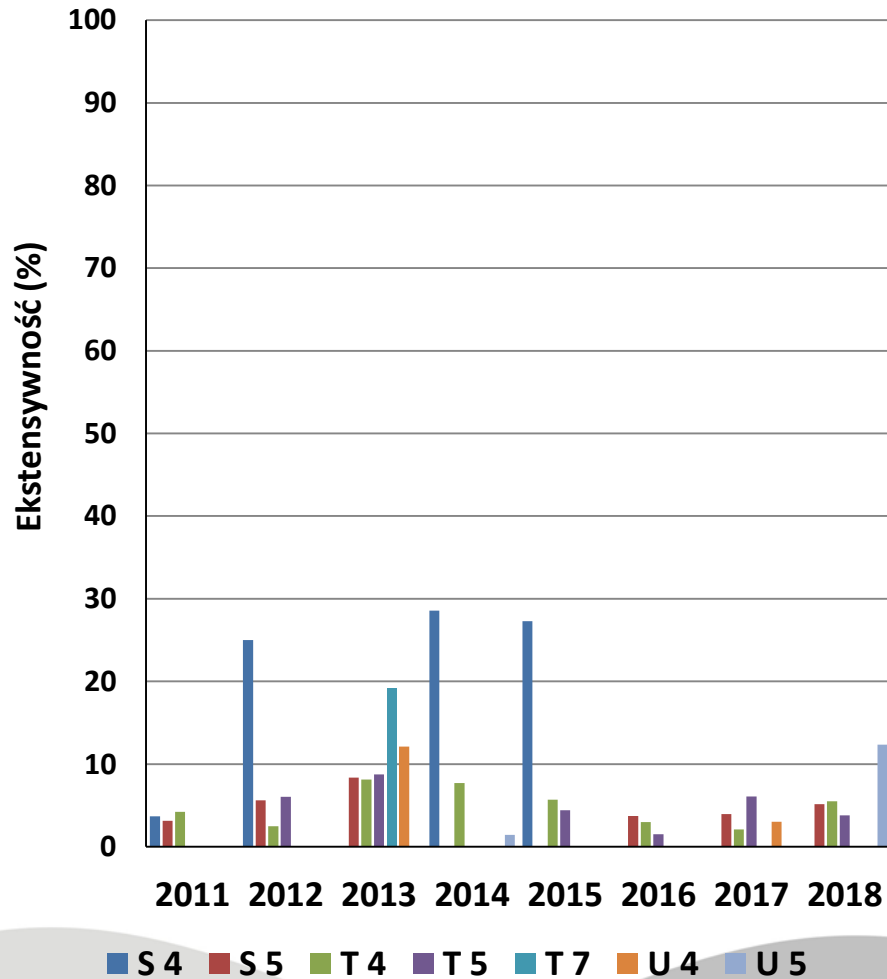
Odsetek ryb z zewnętrznymi objawami chorób w latach 2011-2018

Polskie Obszary Morskie Bałtyku. NPZDR, dane z rejsów r/v Baltica (pomiar).

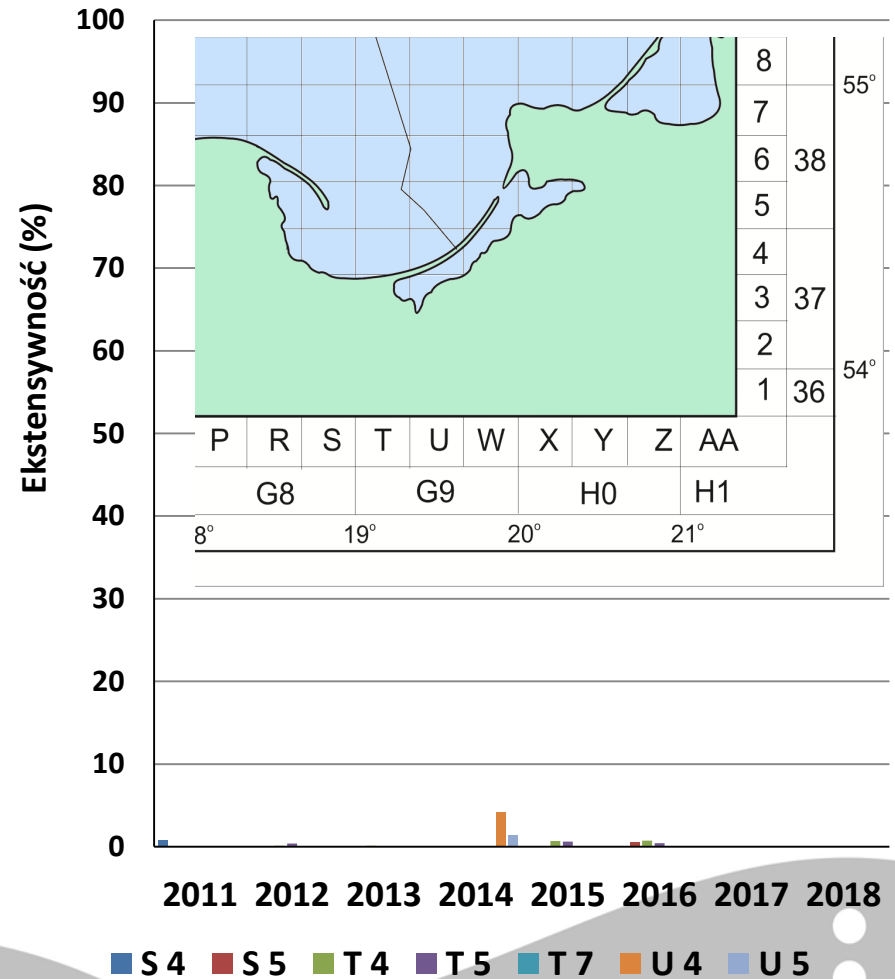

Odsetek ryb z zewnętrznymi objawami chorób w latach 2011-2018 Zatoka Gdańska. NPZDR, dane z rejsów r/v Baltica (pomiar).

dorsz - owrzodzenia

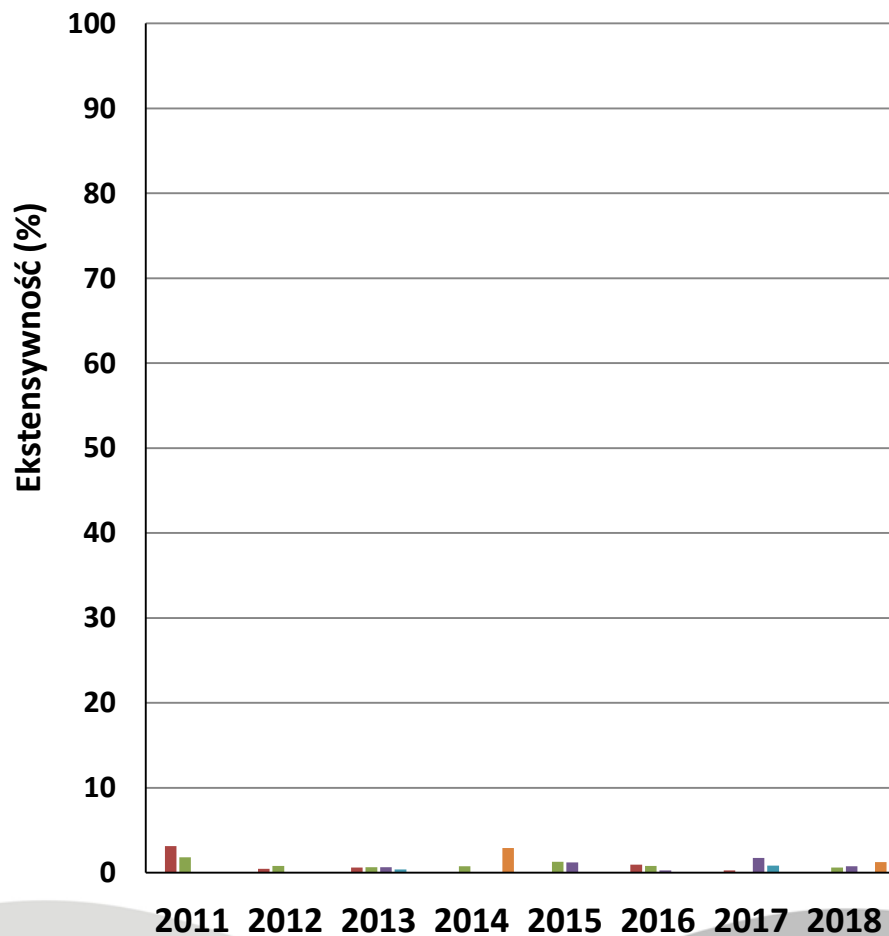

dorsz - deformacje szkieletu

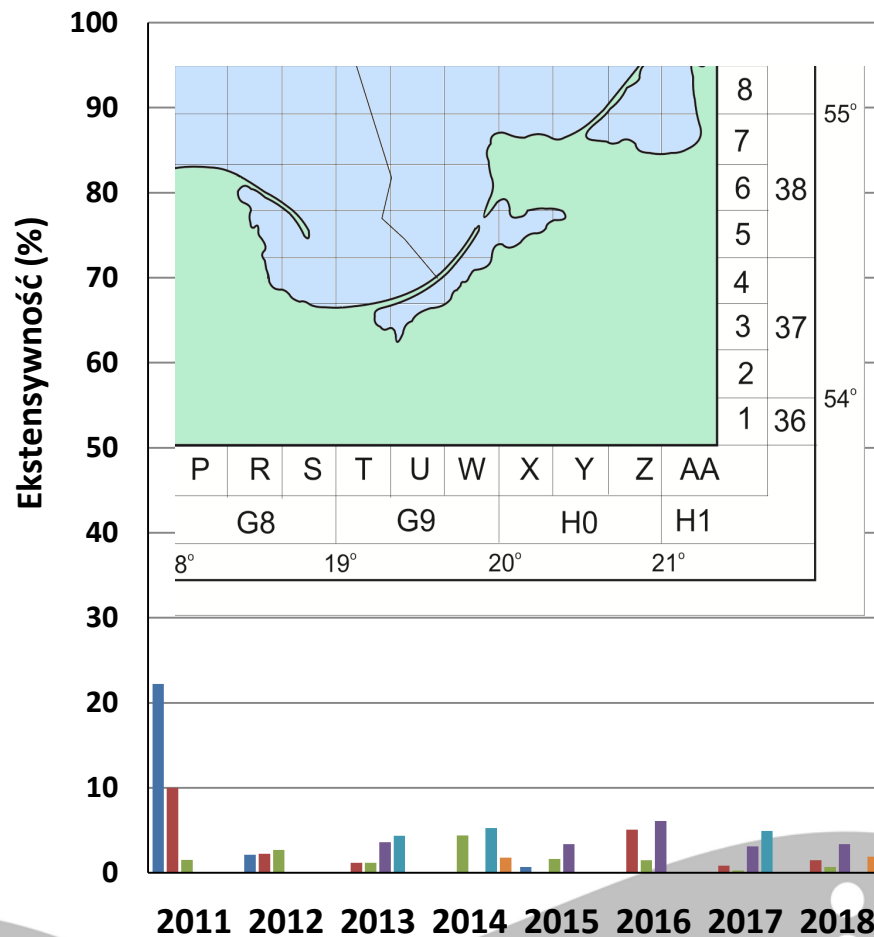

Odsetek ryb z zewnętrznymi objawami chorób w latach 2011-2018 Zatoka Gdańska. NPZDR, dane z rejsów r/v Baltica (pomiar).

stornia - owrzodzenia

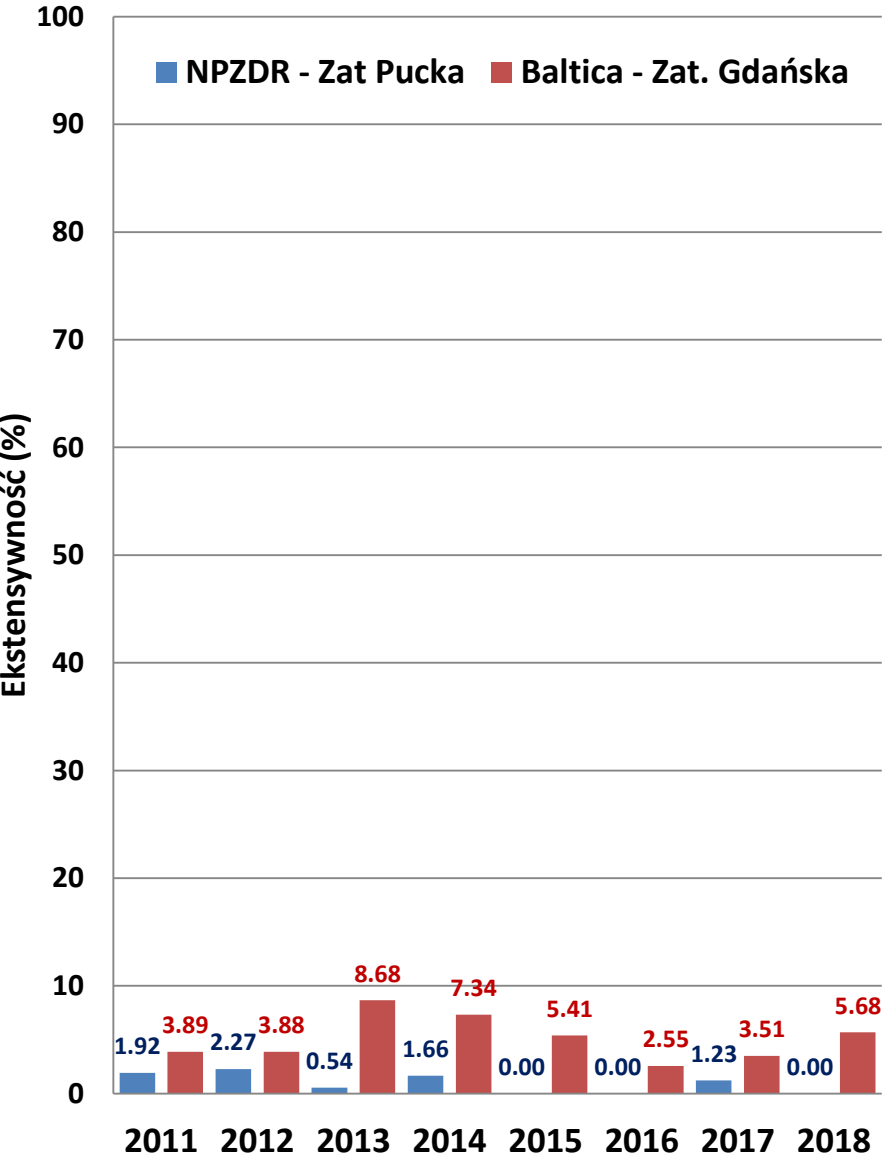
stornia - limfocystoza

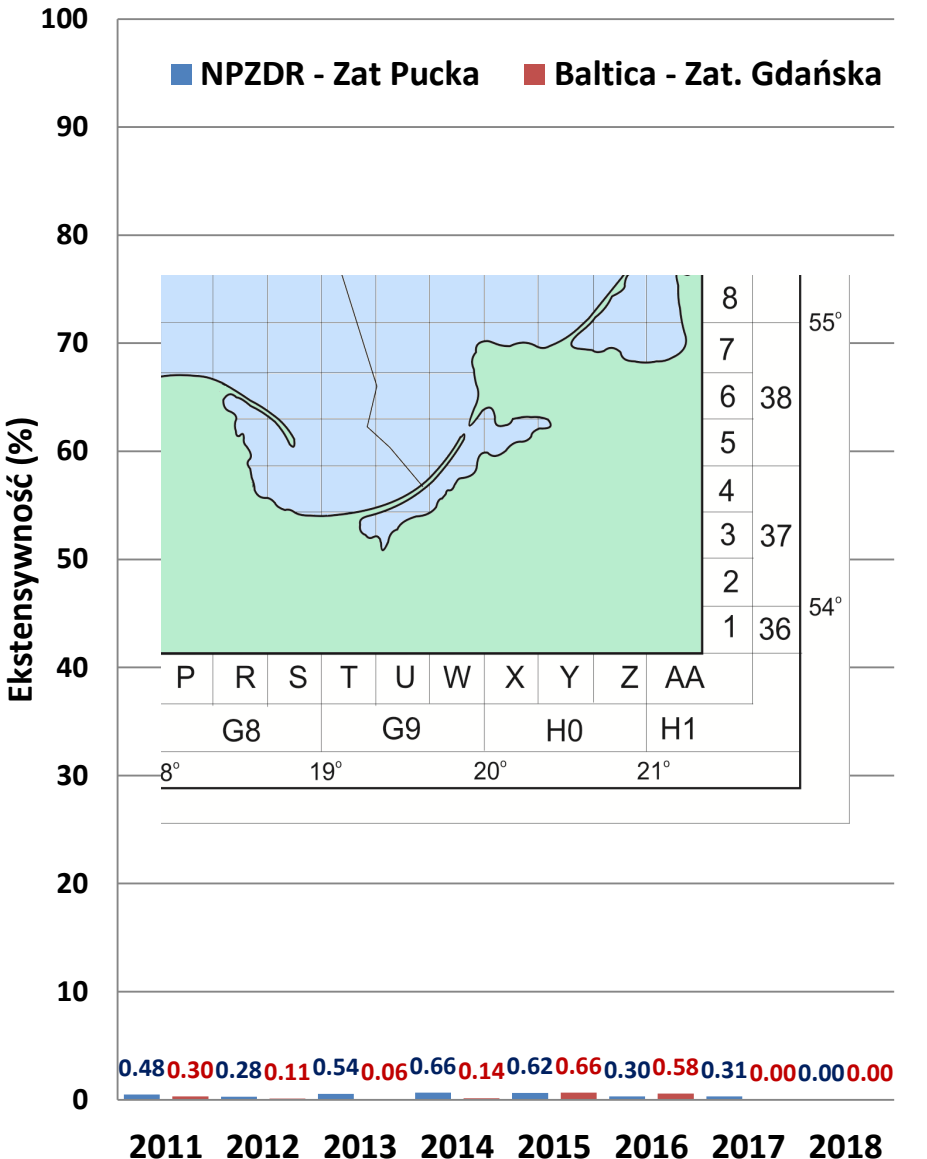
Porównanie danych:

NPZDR – połowy badawcze r/v Baltica (Zat. Gdańska - kwadraty S4, S5, T4, T5, T7, U4, U5);
NPZDR – połowy komercyjne (Zat. Pucka)

dorsz - owrzodzenia

dorsz - deformacje szkieletu

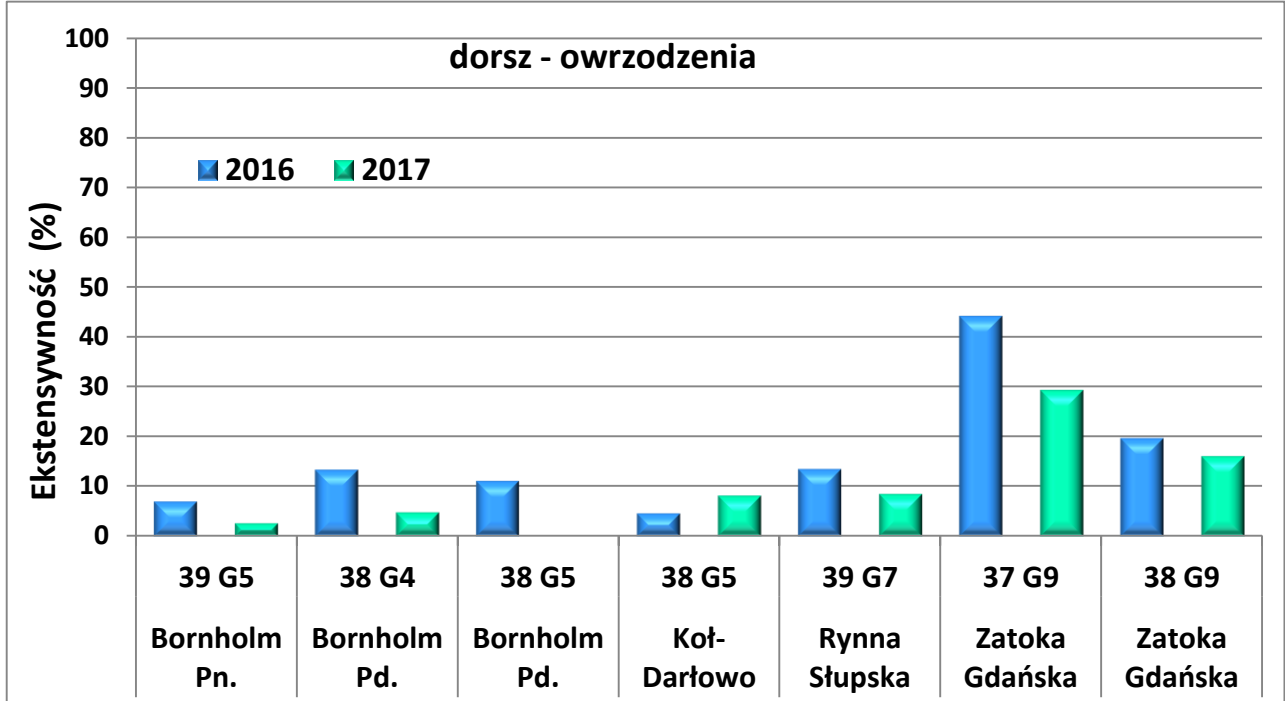
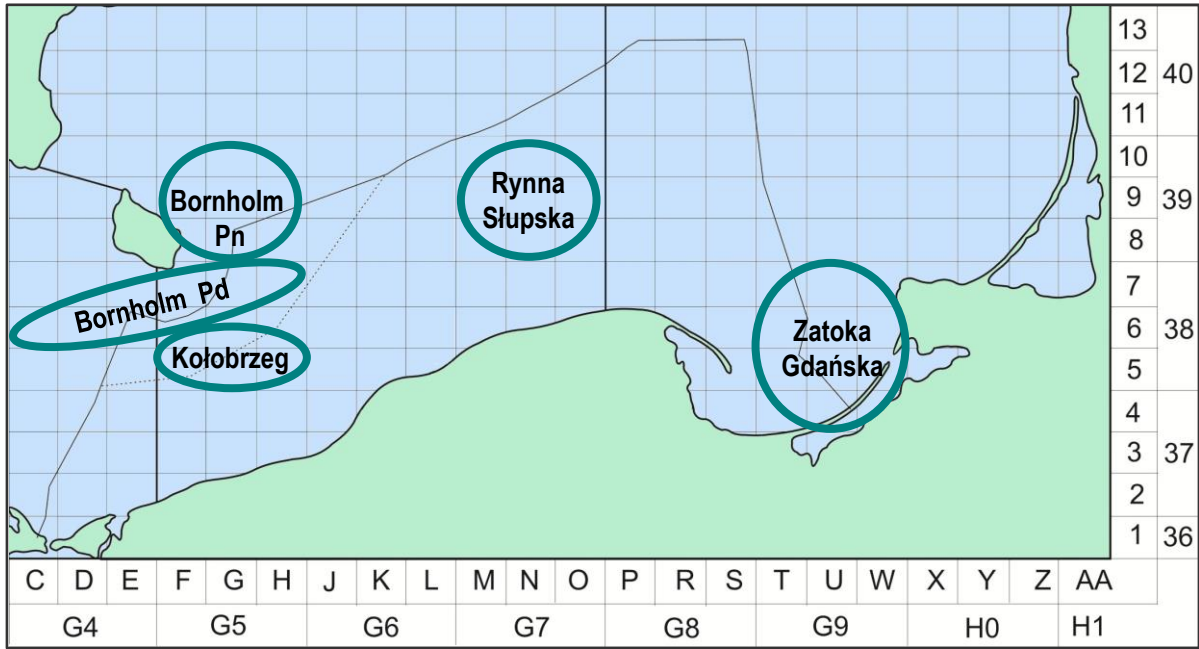
Odsetek dorszy z owrzodzeniami w latach 2016-2017 (dane z analiz).

Polskie Obszary Morskie Bałtyku. Dane z rejsów r/v Baltica - projekt SeaQual.

Liczba badanych dorszy = 1538

- analizy ichtiologiczne
- współczynnik kondycji Fultona (FCF)
- ocena występowania owrzodzeń
- analiza danych (GLM)

Skala owrzodzeń u dorsza

A – obumieranie naskórka

B – ubytki skórne

C – ogniska martwicze

fot. M. Wszyński

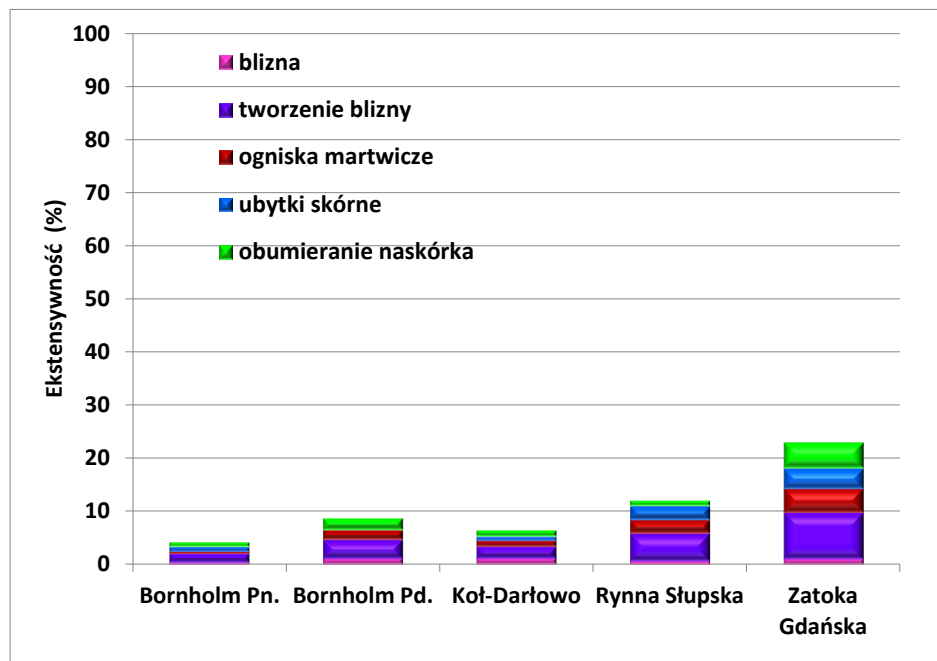
Współczynnik kondycji dorszy z objawami owrzodzeń jest istotnie niższy ($p > 0.001$) niż u zdrowych osobników.

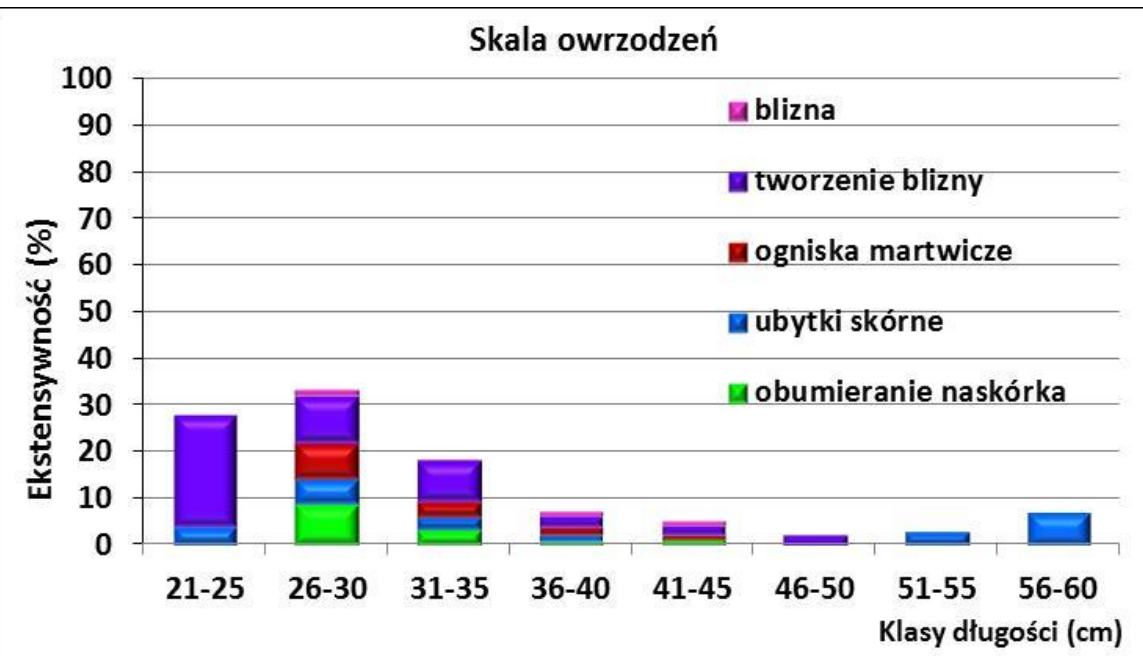
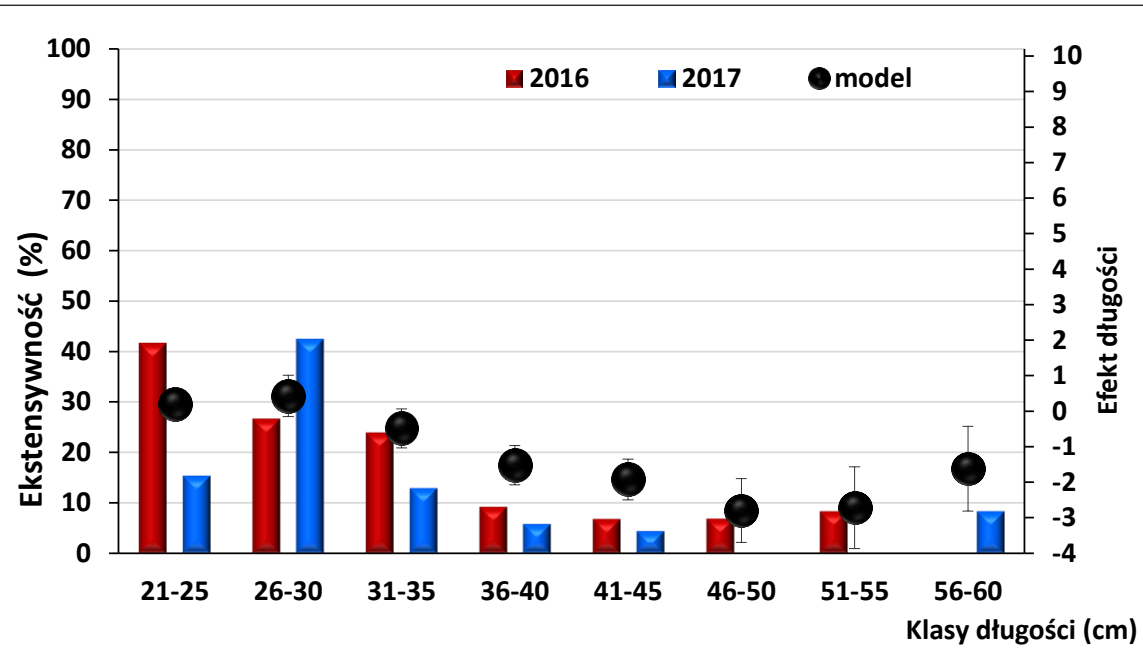
D – tworzenie blizny

E – blizna

Odsetek dorszy z owrzodzeniami maleje wraz długością - wyższa śmiertelność chorych ryb

- **stadium martwicze – potencjalnie śmiertelne**
- **stadium gojenia (blizna & tworzenie blizny)**
- **– szanse przeżycia**

Mechaniczne uszkodzenia skóry

wywołane przez narzędzia połowowe, morskie śmieci...

fot. K. Nadolna-Altyn

... lub ugryzienia minogów...

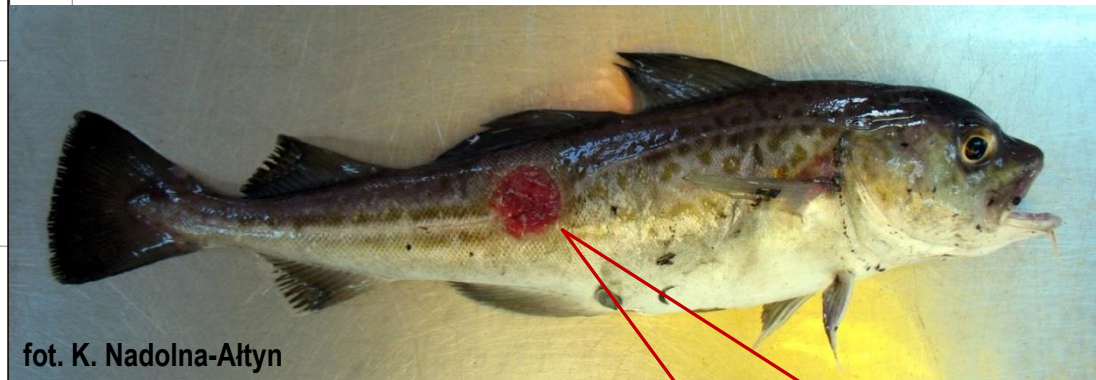
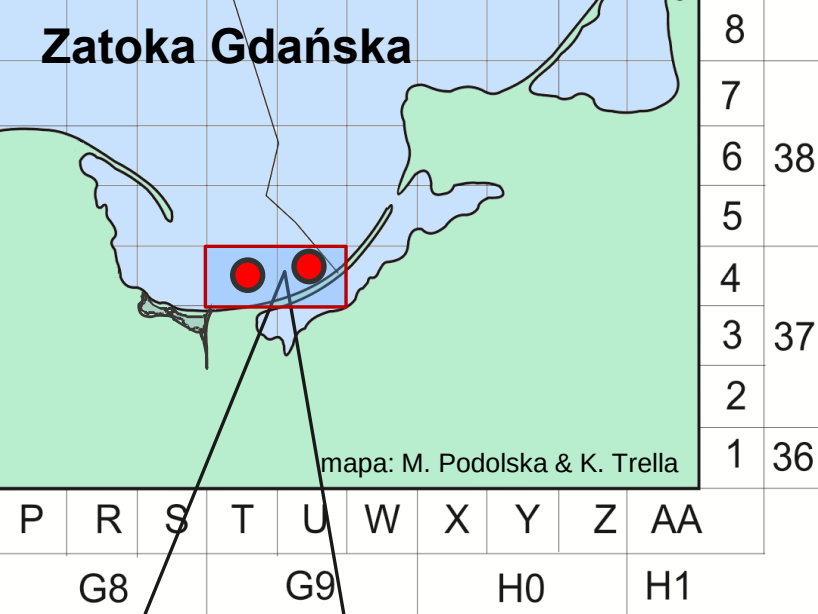

fot. K. Nadolna-Altyn

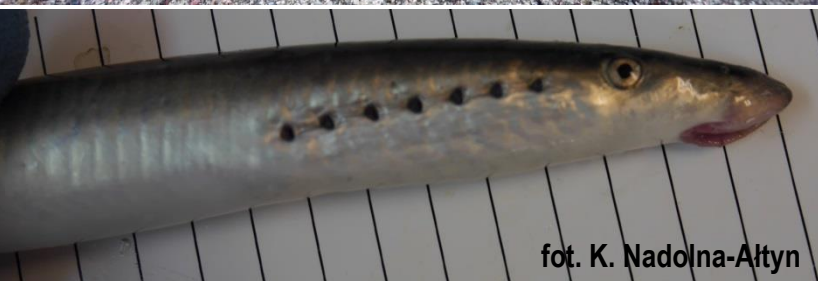
... mogą ułatwić dostęp patogenom
wywołującym infekcje

Zatoka Gdańska

36 minogów rzecznych *Lampetra fluviatilis* złowiono podczas rejsów badawczych (sierpień i listopad 2016, **37G9 - T4, 37G9 - U4**)

Minóg rzeczny *Lampetra fluviatilis*

ZDROWE
ŚRODOWISKO

RÓWNOWAGA
HORMONALNA

SYSTEM
IMMUNOLOGICZNY

BARIERA
SKÓRNA

Owrzodzenia skóry – mechanizm powstawania

Podsumowanie

- Dane pozyskane przez MIR-PIB w Polskich Obszarach Morskich Bałtyku (rejsy r/v Baltica) wykazały nieregularne fluktuacje ekstensywności występowania zewnętrznych objawów chorobowych u ryb w latach 2011-2018.
- Owrzodzenia skóry należą do najczęściej notowanych zmian chorobowych u ryb z południowego Bałtyku
- Ekstensywność występowania owrzodzeń maleje wraz ze wzrostem długości dorszy
- Współczynnik kondycji Fultona (FCF) dorszy z objawami owrzodzeń jest istotnie niższy ($p < 0.001$) niż u zdrowych osobników